

quidem luculentē docent Troncon, Auzanet, & profus licer, abſtinendo ab hereditate: ceteris libe-
^(a) Troncon. D. de Ferrière (a). Atque ea potissimum ratio est, ritis legitima servata. Quid plane concordat cum
Auzanet & D. de Ferrière (b). quod propter commodum & gratiam filiorum do- iſtis verbis legis (f). Repadians hereditatem non te-
nitur ad collationem. Atque ita iudicatum est a su-
permo Parisiensi Senatu, Arreto 29. Augusti 1571.
n. 13. thoris probitum fuerit; ne quid liberis, de priori
thoro natis, donareetur. Adeo ut, si filios habuerit
vel de precedenti vel de praesenti Matrimonio fu-
ceptos, donatio profus irrita esse cenieatur.
^(g) Reference D. An-
gencourt; illudque locum habet, tam ex donatione

ceptos, donatio prioris littera est sententia.
2. In alia Confutetudinibus prohibitorum interdictum, ne quid conferatur in gratiam filii, quem alteruter conjugatorum habuit de praecedenti thoro, defuncto vel Patre, vel Matre dicti filii, nullum jam nec locum nec robur servare, atque penitus solvi. Proindeque uxor, qui vidua facta est, potest filius suis conjugis defundit commandum aliquod afferre. Ita centet Brodeau in Lovet (b). Quod confirmatum reperitur in Confutetudine Andegavensi, Arreto, 24. Maii 1550. Et summopere comprobatur, tanquam æquitatis omnino contentum a D. de Ferriere, in articulam 283. numerum 12. siquidem morte prima decedens, omnis indirecta donationis suspicio procul tollitur.

genitor, ita que locum habet, tam ex donatione inter viventes, quam ex testamento. Quod pertinet ad ita laudata Confutetudinibus verbis, Legitima servata: illud etiam pronunciatum est alio Arreto ejusdem supremi Senatus, 27. Maii 1558. sed adverendum est, Confutetudinem non intelligi, nisi de filiis legitimis, aut legitimis factis ex matrimonio subsequenti, non vero de iis, qui a Principijs, partem bonorum paternorum sufficere ascripti; quemadmodum annotat Carondas (b), & judicatum est Auctore Parlamenti Parisenis 16. Maii 1556.

Si tamen Bartholomeus conjectaret ex ita iniquitate, futurum aliquando, ut inter filios suos odia commoverentur, litigies emergenter, non ipsi prorsus licet, nisi charitate plurimum lœsa,

Ex his, quae fuisiorysto circa propositam questionem dicta sunt, superest ergo concludendum, si filius, quem Aquidanus de priori Matrimonio suscepit, viveret, cum donationem de pensione annua 500. Librarum filio, quem sua conjux ex priori vita peperit, contulit, dictam donationem esse nullam, quippe in eo calo, ipsis Confuetudinis menti Arrestorumque Jurisprudentiae, que hodierna etate in valeat, tota penitus adverferetur: verum, tunc legitimam validamque celeritate esse; si quando sitam donationem conficeret, suis filius, quem de altero Matrimonio habuerat, jam fuisset et vivis subfatus.

C A S U S VI.

BARTHOLOMAEUS, Parisinus Civis, Pater Juliani, Juli, & Jacobi, famo jam confectus, cum omnes ipsius tum possessiones tum facultates consent ex 2000. Libris constitutis in praesenti; numerataque pecunia in mercibus, & in penso-
nibus unoquoque anno percipiendis, in Urbe An-
tiofodoro stabilit, & collocat in Matrimonium Ju-
lianum filium suum natu maximum; ipsifice nunc
actu & de facto donat, seu prælegat ex testa-
mento summam 1000. Librarum, qua juventur
in commercio faciendo: quamquam aperte no-
sat, Julio & Jacobo remanuntur esse tantu momo-
do refidum unicusque summam 700. Librarum.
Numquid commodum istud potest in Julianum
duobus aliis posthabitis, abique conscientia sua
detrimento conferre?

RESPONS.

Dici potest, stando principiis Juris naturalis, a Bartholomeo posse profecto Julianum commodis augeri, assignata ei hereditatis sua portio copiosior: verum in eo calo Julianum teneri, ad abstinentiam a successione cuius Patriis: aut si se habeantem præbendo, dictam successionem attingat ad referendum, in ipsius hereditatis manum, quodcumque percepit. Ipsi etiam Antifodorensi Conuentu, cui Bartholomeus subiicitur, memoratis principiis omnino consentanea est: En namque quod in ea disertis verbis exprimitur: (c) *Quicumque persona solita est libera, que sufficiunt etiam attigerit, nempe masculus annos viginis* (d) *femina,* bis omnino prohiberi, tum Patribus tum Matribus, ne cuiquam iurorum filiorum aliquid praecipui adjicant, five rerum hereditario jure preventarum & movientium, five bonorum non movientium; qualis est Confuctudo Normannie (m), juxta quam tamen exceptionem a regula communis recipiunt virtus & velutis filiorum, sumptus, qui impenduntur in Epulas nuptiales unius liberis, atque quidquid impendi conferunt, in tradendum illum studii & litteris, & eo usque promovendum, donec Lauream Doctoralem adiupicatur; si quidem ista omnia referri deinde intra res hereditarias, nulla ratione exigitur.

completos potest confidere test

Lætius, vir nobilis; Dominus Parrocce S. Paterni; cuius duo sunt libri, minimum Benignus & Agatha s cum nihil possessione habet, præter istud predium Clientelare, quod de bonis, que attulerat ipsius uxori defuncta provenit; per aliquot annos, mille libras contulit; in educationem Benigni, & in eum studiis, liberalibusque aribus informandum; cum interea nonnisi 500. libras impendebat Agatha, quæ domi semper remansit. Post hanc autem Lætius obiit. Numquid Benignus ex conscientia tenetur; ad referendas foro sue 500. libras, per modum supplementi vel compensationis?

ntur in Confuetudine Parisi

Ab ipsa Consuetudineli, in quo sita est Parrocchia S. Paterni, regula repetenda est, qua possit dif.

difficultas proposita dissolvit. Enimvero si in dicta Confuerudine, diffinisci verbis exprimatur, futurum ut nequeat Pater, in instituendum unum liberum, plus impensae facere, quam in alterum, quin tenetus ad tribuendum deinde minus ei, qui amplius aut receperit, aut sumtus admiserit; adeo ut ipsi necessario incumbat, distriquam omnino, inter eos, adæquatamque profusa aquilitatem servare; in eo cau Benignus obligatur, ex officio conscientia, ad referendam forori sua aliquam inæqualitatis iustis compensationem, que ei debetur; quod etiam locum habet, et si Lætius ipsam collocavisset in matrimonium, ac declaravit, æquales ab utroque impensas admissas fuisse. Atque nititur istud principio, quod adhibetur a S. Thoma, his verbis (a): *Sicut accipere rem alienam, est peccatum contra iustitiam; ita etiam detinere.*

At vero si memorata Confuetudo, Parisiensi Confuetudini congruerit, qua Patri & Matri fit copia, ut proprios filios prout conditionis status requirit, aut more nobili aut more civicio instituant, *cum eo omni*, inquit ista Confuetudo, *ut liberos suos scilicet, & ipsi tum alimenta prebeat, cum ceteros vita usus suppedient, prout reuirit seu conditionis status*, *sive generis claritudine* (b), Benignas ad nullam prorius compensatiōnem obligatur erga Agatham; propterea quod in eo cau, licet Lætio ampliores fumtus impendere in illius educationem, quam Agathæ: quod etiam verum omnino est, quamquam in ista Confuetudine ferretur, non permitti Patri ut uni, ex liberis suis, aliqui amplius faciat quam alteri; ut habet Confuetudo Parisiensis laudata (c); quippe prohibitorum istud Decretum (c) Ibidem. non sit intelligendum, de impendiis, quæ in ipsorum educationem conferuntur: sed tanquammodo, de donationibus vel legislati, quæ in ipsorum commercio & gratiam statuantur, aut de fortunato statu, in quem propellantur, aliquid inde damni aut faltem inæqualitatis, ceteris patientibus: ut aperte colligitur, ex Confuetudini istius ipsissimi verbis: *Pater & Mater non posunt ex donatione inter viventes, testamento nec exercita sua voluntatis ordinatione, nec quovis alia ratione, aliquid suis liberis preciis adjuvare, adeo ut quibusdam, in ceterorum damnum, copiosior dilectionem Patris & Matris portis successione obveniant. Quibus quidem verbis nihil innuit quod ubi ratione, attingat impensas æquales aut inæquales, quæ in instituendos educandosque filios impenduntur: sicut advertitur a Theologo magni nominis, in disolvenda fere simili difficultate (d).*

P RÆS C R I P T I O

EST, *Prescriptio*, secundum Domat (e), modus acquirendi & amittendi juris proprietas, per decursum temporis. Atque ita, cum bona fide possedi rem aliquam, per spatium temporis lege constitutum, mihi cedit & devolvitur dictæ rei dominium: coque prouis decidit, qui ejusdem rei proprietarius extabat, propterea quod eam possidere cessaverit, nec ab alio possessam repetierit, *Usucatio*, inquit Lex (f), est *adjectio Domini*, per continuationem possessionis temporis lege definiti.

Potest rurum paucioribus verbis prescriptio definiri, dicendo nempe, cum esse adoptionem proprietatis rei cuiusdam, quæ bona fide possessa est sine intentione; per tempus lege definitum.

Sed quoniam, ut cernitur, in praedictis duabus legibus, & in compluribus aliis adhibetur ista vox Latina: *usucapio*, ad significandam Præscriptionem; lectores operæ premium est commoneri de discrimine, quod inter voces istas, *usucapio* & *Præscriptione*, intercedit: ut subjectam alterutri notionem, ad veram intelligentiam, quæ vocabulo præscriptionis subditur, quod consuetum est a nobis pa- sim usurpari, referre possint: **USUCAPIO** (quæ vox apud nos inusitata est) si- gnificat, modum acquirendæ proprietatis, reum.

Eadem quoque notio subjicitur voci, Praescriptio, prætereaque in ea exprimitur modus acquirendorum & amittendorum quorumcumque iurium, ex temporis decursu definiti: quod quidem tempus, secundum eam, quæ apud nos obtinet, jurisprudentiam, non censetur elaptum, quoad Praescriptiones, nisi expirare ultimatæ dici instanti extremo, quidquid contrarium Romanæ leges sentiant; eadem prorsus ratione, qua non censetur pupillaris actas compleri, nisi cum pervenit minor ad expletum usque temporis punctum diei novissimæ completantis annum vigesimum quintum.

Distingueda sunt duæ diversarum præscriptionum species.
Prior ea est, qua Possessori acquiritur jus proprietatis rei possesse; & Proprietario admittitur, eo quod nec eamdem possederit, nec ab altero possessam repoposcerit.

Altera est, qua acquiruntur vel amittuntur quæcumque jurium species, quæ commercium ingrediuntur, sive occurrat aliqua possessio: ut in frumento aliquo jure servitutis: sive nulla possessio interveniat; ut cum amittitur aliquid creditum, propterea quod illud, opportuno tempore, exigere, non fuerit curatum.

Utraque præscriptionis species in eo fundatur, quod scilicet non præsumatur possessor, posseditque ab lique legitimo titulo, aut justa causa; & proprietarius censetur, qui jus suæ possessionis cessavit exercere, aut exigendo suo debito indormivit, ultro consensisse adimendis sibi suæ proprietati.

Dicimus: *Quacumque iurium species, que commercium ingrediuntur.* Neque enim iuri præscriptionis subiiciuntur nec jura nec bona, quorum proprietas non datur acquiri: excepto casu, in quo jus aliquod spirituale annexam haberet rem quamdam corpoream; quale est jus Patronatus, quod annexitur alicui prædio. Præscriptio namque per possessionem prædio, jus quoque Patronatus con sequenter præscribi censetur: juxta istam regulam usū communī receptam:

(a) Reg. 42.
de reg. Juris in

Juri Romano, quo Praescriptionum species multiformis inducta fuerat, non tanquam unicæ regulæ, quoad istam materiam, adhærere debemus. Nam in Gallia standum est, Juri moribus constituto, in unaquaque Provincia, aut re-gione; quo quidem jure, non idem temporis spatium ubique, nec quoad quæcumque bona definitur.

Ab omnibus supremis Senatus, qui iuxta normam Iure Romano interclusi. Etiam, pronunciare consueverunt, admittitur Praescriptio decennis inter praesentes; & viginti annorum inter absentes, quæ simul & titulo & bona fide nitanatur: excepto supremo Senatu Gratianopolitano, qui non aliam agnoscit, nisi etiam cum triginta aut quadraginta annorum possessionem sibi vindicat (b).

(6) Chariet quæ triginta aut quadraginta annos posse.
Guidonem
Papam. p. 333. Per vocabulum, praesentes, illi potissimum intelliguntur, qui certam suam se-
dem habent intra limites jurisdictionis, ejusdem Baillivii Regii, quamquam
res non movens alibi sita fuerit. Quia in re observare plurimum interest; si
ille adversus quem præscribere animo est, per aliquam partem temporis, fue-
rit praesens, per aliam vero partem, absens; in eo casu, tempus absentia esse
geminandum: verbi gratia, si per decennium, praesens interfuerit, sitque per
quadriennium absentatus decem annis, quibus fuit praesens, octo annos ad-

(c) Novella
19. c. 8.
(d) Instruc-
tion. juris
quadriennium ab initio secum anni, p.
dendos esse (c). Quæ quidem annotatio auctorem habet D. Argou (d).
Vigente apud nos plurimæ consuetudines, quales sunt Aurelianensis, Burgun-
dix, Montargiensis, Bituricensis, Borbonia, Nivernensis, & Arverna, quæ non
sunt in Novella, ut in eis non est scriptum.

dix, Montagnensis, &c. ,
admittunt, nisi præscriptionem, ex possessione triginta annorum, tituloque ro-
borata; & consuetudines Laudunensis (*e*), Catalaunensis (*f*), Andegavensis
(*g*), & Meduanensis (*b*) istam præscriptionem ex sola possessione triginta an-
norum, etiam sine titulo recipiunt, quod servitutes; in contrariam partem
abeunte consuetudine Parisiensi, apud quam præscriptio de servitute, non ha-
betur rata, quacumque possessione roboretur, nisi præterea titulum possessor
(*i*) Att. 182. præ se ferat (*i*): Quod ita etiam ratione judicatur a Senatu Parisiensi supre-
mo, quod regiones jure scripto regi consuetas, & ab ipsis jurisdictione de-
pendentes, quantum attinet ad servitutes urbanas; distinctis servitutibus, qua-
se nesciuntur, iustitia, de quibus prescribitur ex possessione triginta annorum.

Quod pertinet ad præscriptionem rerum moventium, quæ secundum jus ab Imperatore Justiniano constitutum exigebat possessionem triennem, Eadem Jurisprudentia invalescit apud Supremos Senatus, qui instituuntur in Regionibus scripto juri subjectis. Verum a Senatu Supremo Parisiensi, ad præscriben das res moventes, idem quod ad non moventes, temporis spatium exigitur. Extant nihilominus intra limites ipsius jurisdictionis, consuetudines aliquæ quæ triennem dumtaxat possessionem definiunt; modo ista possessio palam & in conspectu omnium, ac sine intermissione & fraude fuerit continuata. Taliis est consuetudo Melodunensis (k).

(1) Leg. Pom-
panius 1, 3; S. 10.
n. de acquis.
vel amitt. por-
fici.

Ad requirendum jus præscriptionis, necessario non requiritur, ut ab una eademque persona, possessio per spatum totius temporis Lege definiti continetur: Tempus namque possessionis, a defuncto, verbi gratia incepit, coniungendum est cum tempore possessionis, ab hærede ipsis continuata (1). Quod etiam ita se habet, licet abierit aliquod temporis intervallum, antequam hæredem se præbuerit, sive propterera quod de successione vacante nondum fuisse ipsi quidquam renuntiatum, sive quia adversum cum aliquo de ipsa successione litigii inferebatur.

Possessio semper censetur a Possessore continuari , quamquam occurrant intervalla , in quibus ab eo , actu & de facto non exercetur . Sic exempli causa , si possideam agrum , quem anno priori excultum , decennio deinde

cultu vacare velim; non propterea desisto a possessione illius per omne temporis spatium quo eundem detineo cum animo possessionis illius continuandæ: quia etiam non potuerim possessionem illius cum solo animo possidendi primum acquirere; possum deinde eundem acquisitionis nudo tamen animo conservare; juxta quod fertur in lege de praesenti plane casu sermonem faciente (a): *Licet possessione nudo animo acquiriri non possit, tamen solo animo retineri potest.*

In possesso bona fides semper requiritur, ut possit ex possessione sua legitima præscribere; ut deinde probaturi sumus: His usucacio non competit, inquit lex, qui mala fide possident (b).

Quæ bona fides non nisi in possessore requiritur: si enim in bona fide existiterit per spatium totius temporis definiti ad præscribendum; proprietarius non admittetur ad probandam malam fidem illius a quo res obvenit possessori (c).

A dicta tamen regula excipiens est heres illius, qui bona fide acquisiverat rem non pertinentem ad eum a quo illam habebat. Si namque iste heres noverit, eam rem ad alterum pertinere; nihil quidquam ipsi prodest bona fides defuncti ad continuandam possessionem; siquidem verum sit, quemcumque ex titulo universalis constitutum heredem teneri ad omnia onera & debita defuncti suscipienda.

Ut possideri potest per aliam personam, quemadmodum observatum est in titulo *Possesso*; eadem ratione per aliam quoque personam potest præscribi; sicut per tutores, curatores, villicos, ædium conductores ac ceteros ejusmodi. Juxta Edictum Francisci I. 30. Junii 1539. præscribi non potest in Gallia, etiam ex possessione centenaria, quod spectat ad Regium dominium.

Secundum quod ferunt ex consuetudinibus nostris quamplurimæ, neque etiam subjiciuntur præscriptioni censu fiduciarii, nec qui debentur ex jure mancipii: quamquam possint ut plurimum præscribi ipsorum tum usura, tum conditions. Quod idem quoque dicendum est de iis quæ in usum publicum conferuntur.

Quod pertinet ad alias res quæ extra commercium ordinarium sunt posita; qualia sunt bona & jura quæ ecclesiarum, nosocomiorum & xenodochiorum, civitatum & communitatum esse noscuntur: sicut possunt quibusdam in casibus abalienari, adhibitis certis formulis quæ requiruntur; possunt etiam præscribi per continuationem possessionis temporis, tam legibus quam confuetudinibus definiti. Indeque est, quod pluribus ex consuetudinibus nostris statuatur, eadem posse præscribi per possessionem trigesinta annorum.

Juxta usum apud nos frequentatum ac receptum, adverlus minores five pueres five impuberis, non datur praescriptio, nisi in locis minoris Britannia consuetudinis subjectis, inquit D. Argou (d). Neque potest incipere decurrere adversus ipsos tempus prescriptionis, nisi ab ipsa prima die justæ legitimæque ipsorum statis. Quæ regula neque eadem viget, neque in universum recipitur apud omnia Regni Parlamenta: admittuntur tamen ab ipsis supremis Senatus ad repetendam certo quodam tempore bonorum suorum restitutionem.

In participationem quoque ejusdem privilegi, quod eam rem accerfuntur furiosi, & qui fusa mentis non sunt compotes. Atque ita pronuntiatum est, a supremo Tolosano senatu, Arresto mensis Augusti 1657, relato a Catelan (e), adversante quamquam jure Romano quo juris prudentia opposita induxit (f). Idem proorsus statuunt Meduanensis (g), atque Andegavensis (h) consuetudines. Quando cedit indivisum quid Majori & Minoris, necdum inter eos divisum, non potest tempus prescriptionis aduersus illum decurrere magis quam aduersus minorem, nisi ab ipsa die qua minor propriæ rei gerendæ annum plenum atque legitimum attingit; propterea quod juxta positam hypothesim, minori quoque jus cederet in ipsa re univerfa (i).

Longioris temporis abſentia ob publicas res gerendas, aut cauſa captivitatis producta, impedit præscriptionis recursum.

Præscriptio non admittitur de actione, quam quis habet in auctorem rei alicuius. Sic quando memet ipsum obstrinxí nexuque obligavi ad præstandam venditionem alicuius fundi consectam a Petro, in gratiam Pauli: ac post quadranginta quinquaginta annos Paulus de possessione dicti fundi depellitur; mili semper aut meis heredibus incumbit, ut tamquam venditi fundi remanentes auctores, auctoritatem illius Paullo prætemus. Neque etiam redhibendæ restringendæque constitutæ pensionis annuae facultas præscriptionis juri ultila ratione subjecet.

Omnis possessori rem aliquam morte domini non possidenti numquam tribuitur praescribendi potestas; quales sunt villici, depositarii, tutores & ceteri similes.

Cessat decurrere tempus praescriptionis ab ipsa primum incepta petitionis adversus possessorum actione. Petitionis enim actione, modo 1. vadimonio libellato inscribatur, hoc est, petitionis rationes appositas significet; ut Edicto 1667. prescribitur (a): 2. modo urgeatur, nec ex negligencia actoris pereat; tollitur ipsius bona fides, & ejus impeditur possesso, ne pacifica censeatur (c). Quod locum quoque obtinet adversus quoscumque alios, qui rem eamdem possiderent. Siquidem ista petitionis actio contra unum ex illis intenta perinde valeat, ac si contra omnes fuisset illata (c); sive res ab omnibus in solidum teneatur, sive non in solidum detineatur.

Tandem possessor deturbatus de possessione per vim illatam, neque ea de re judicium auctoritate implorata, semper possessor censetur; quoniam ei copia datur possessionis tum redintegranda, tum continuanda (d).

Recensetur praescriptionis species altera, quae spectat ad crimina. In Galilia, quacumque crimina per lapsum viginti annorum praescribuntur quoad paenam ipsis rependi debitam; quando nempe debitum sonti absenti supplicum in tabella pictum non propositum est. Alioquin enim ad praescribendum opus foret spatio triginta annorum.

A qua tamen regula excipiuntur duo crimina. Prius est latae Majestatis crimen quod primarium caput. Alterum est singulare certamen, cuius exceptio superaddita fuit in Edicto mensis Augusti 1679 (e).

Quod pertinet ad praescriptionem circa litis accessiones & impendia, a supremis senatus Parisiensi, Tolosano & Burdigalensi non exigitur ultra viginti annos. Verum triginta definient Parlamenta Gratianopolitanum & Divisionem.

C A S U S P R I M U S.

AGATHO bonum aliquod per spatium temporis definita bona fide posset. Numquid ex conscientia potest jus praescriptionis sibi vindicare quo salvator ab omni restitutione ei exhibet? & concedere? Quae quidem Doctoris Angelici ratio in ipsissima doctrina fundatur S. Augustini expressa de ipsis ad Macedonium Episcopatu (f), in qua laudatus Pater istam regulam statuit: *Hoc enim certe alienum non est, inquit, quod iure possideatur* (id est auctoritate legum): *hoc autem iure quod iuste, & hoc iuste, quod bene* (m); quia iustus est hec loci transscribere integra, quam paracione styllo depacere: *Ecce sum villa, ut commandandus sit Ecclesie Doctor, &c.* *qui iure defendit villas? Divino, an humano? Respondant. Divinum ius in scripturis habemus, humanum in legis Regum. Unde quisque possiderit, quod possidet, non non iure humano? Nam iure divino Domini est terra & plenitudo eius. Passeres & divites una terra suppedita. Jure tamen humano dicunt: *hac villa mea est; hec domus mea; hic seruus meus est.* Jure ergo humano, iure Imperatorum. Quare? quia ipsa iura humana per Imperatores & Reges facilius Deus distribuit generi humanae.... Tolle iura Imperatorum: *ipso quis audet dicere: mea villa, aut meus est ille seruos, aut dominus mea est.* Noli dicere: *quid mibi est Regi? Quid tibi ergo & possesso? per iura Regum possesso.* Cum ergo Deus voluerit ab Imperatoribus, Regibus, supremisque terra dominis humanae, temporaliaque dominia certis in causis, prout ipsis liberetur, spectant regi cum necessitate, tum utilitate, privatis distribuit; prout dubio non est, unde possessori qui luculentu adeo roboretur, posse quidquam negoti inferi.*

Inferendum igitur est, ex laudato S. Augustini principio: siquidem sit hoc legibus humanis constitutum, quod possesso iure praescriptionis inducatur, petitionem quantum ad res non moventes decenni inter praefatos, hoc est inter eos qui degunt intra limites ejusdem provinciae; & viginti annorum, inter absentes, quando nimurum rem predicatum deinceps ex virtute tituli alicuius probabilis, ut venditionis, donationis, aut commutationis: aut tringinta annorum cum deficit titulus, & tandem quadraginta annorum adversus Ecclesiastis, monasteriis & xenodochiis (g); quantum vero ad res non moventes, tempus praescribitur triennii: quemadmodum constituant ac decurrent tum civiles, tum canonicae leges, quas hec loci ad marginem indicamus (h): quippe nihil aliud censeri debeat praescriptio, quam aduersio domini (rei possesso bona fide) per continuationem possessoris temporis iure definiti, ut ait lex (i). Adeo ut ex possessione hujusmodi verus rei proprietas quisque evadat; licet possea innocentia, atque istius rei rationem suggerit S. Thomas (k)

Atque istius rei rationem suggerit S. Thomas (k)

afaciuntur. Et his modis non solum in Italia, sed etiam in omni terra, que imperio nostro gubernatur, dominia recant, justa causa possessoris praedente acquirantur.

Quae omnia iuri Canonico egregie prosus considerant, quo videtur omnino comprobari; ac legitimum haberi ius praescriptionis; cum bona fide Possessoris roboretur ac fulcitur: ut colligere est ex plurimis Canonibus relatis, in Decreto Gratiani (a); & ex decisionibus multorum Sumorum Pontificum, atque ut ceteras taceamus, ex decisione S. Gregorii Magni (b) sic, verbis omnino difteris declarantis: *Saxtorum Patrum sanctiorum confirmaverunt, & nos irrefragabiliter confirmamus; us omnes possessores, ad singulas provincias nostrorum fratum pertinentes, a quibus per 30 annos possesse sunt, quiete & sincere absque Synodali proclamatione perpetua teneantur.*

Alexander III. in Epistola ad Archiepiscopum Salernitanum, sic etiam declarat: *De quarta dicta obligationi. Clericos ab impotestate Episcoporum, quadragemani praescriptione temporis, se posse tueri videbat, nisi forte interim Pastoralem fides caruisse Pastorem, qui iura Ecclesie sua exigeret debuisset. Quae verba ipsissima sunt laudati Papae (c), a quo ea deinde implexi enunciatur, in pluribus altis Decretris.*

(d) Ideo in cap. 5. eadem talibus, deribus diversis, traditantes (d). Tamen Innocentius III. ipsi fatetur (e), adversus Romanam ipsammet Ecclesiam, posse praescribi: hoc sociam non habeat, legitimam iustumque titulum sola non potest constitutre rei cuiuslibet detinendos; ut fertur in ipsa lege (o); licet in foro iudicii; post elapsos triginta annos, malae fidei possessorum rationem ullam habere, solitum non sit; cum is sit, jurisprudentia secularis animus, ut inter familiias concordia servetur; lites recessantur, negligencia plectatur eorum, qui possessionem bonorum suorum retinendae curam non habuerunt; & de cetero autem ad malam fidem possessorum, minime proficius atten-

(e) Alex. III. in cap. De

quaer. 5. cod.

zit.

(f) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(g) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(h) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(i) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(j) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(k) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(l) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(m) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(n) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(o) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(p) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(q) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(r) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(s) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(t) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(u) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(v) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(w) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(x) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(y) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(z) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(aa) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(bb) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(cc) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(dd) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ee) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ff) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(gg) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(hh) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ii) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(jj) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(kk) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ll) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(mm) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(nn) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(oo) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(pp) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(qq) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(rr) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ss) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(tt) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(uu) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(vv) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ww) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(xx) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(yy) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(zz) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(aa) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(bb) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(cc) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(dd) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ee) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ff) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(gg) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(hh) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ii) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(jj) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(kk) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ll) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(mm) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(nn) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(oo) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(pp) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(qq) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(rr) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ss) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(tt) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(uu) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(vv) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ww) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(xx) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(yy) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(zz) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(aa) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(bb) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(cc) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(dd) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ee) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ff) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(gg) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(hh) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ii) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(jj) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(kk) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(ll) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(mm) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(nn) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(oo) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(pp) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(qq) Idem in cap. 5. eadem

zit.

(rr) Idem in cap. 5. eadem

III.11. rauensis Gen. a. 1215, celebrato (a): Quoniam omnes
Quoniam. quid non est illi, peccatum est, inquit, Syndicatio
f. 5. dictio deit. imus : ut nulla valuerit abepta bona fide pre-
prietas; tunc Campanie, quam Celsus . . . unde opti-
mum. 17. in c. diligenter, ut quis pro scribit, in vela temporis parte, mihi
v. 12. vi. 19. cod. beat confidemus aliena. Idem laudat. Pala flatus.
tit. 19. tunc auerbi. Domus libet, ne nocturnum in duas

in plurimis annis Decretalibus, ut praesertim in de
bus, quas ad marginem indicamus.

Idem quoque constitutum ab Alexandro III. re
perire est; in Decretali quadam, cuius hæc legare
(b) Alex. III. tur verba (b) Vigilanti studio carentium est; ne ma
in e. Vigilanti studio carentium est; ne ma
nulla antiqua diuina possest iudeas aliquem male fe
dit possessorum, nisi respicerit, posquam se novavit
aliena possidere, cum bone fidei possessor dicit non
posse. Epiphanius enim legislator, propter vitrandam
misericordiam regnij et longi temporis errorum et
confusioneum: primus triennali, vel quadrangulis pra
friptioni, vigorem legis imposuit: nobis autem, iam
in rebus cognitis, quam latenter placuit non ha
bere vixi em.

Ratio hujus contrarieitatis (quod nempe Ecclesia dissentient Civili Jurisprudentie, quia post professionem 30. annorum malam fidem possessorum non curat) est, inquit Angel. Scholae (c), quia alius est finis, quem intendit civili legislator: scilicet pacem servare & stare inter cives, que impinguetur, si prescriptio non curaret: curutique enim vellet, posset venire & dicere: siud fuit meum quecumque tempore. Finis autem iuris Canonici tendit ad quietem Ecclesie & salutem animarum. Nullus in peccato autem salvari potest, nec pariter de danno, vel de aliis: nisi recompensetur. Illud potissimum Civiles leges intendunt, ut litigiorum ipsa radix relectetur; hoc vero fibi quam maxime proponant Ecclesiae Leges, ut peccatorum vel minimaria fibrae radicibus evanpellant. Consulatur, quam eadem de re in decisione oſtia subſiūbitur, obſervatio, quamque iis, qua loci jamjam enumeravimus, ut plurimum jayat subiungere.

C A S U S II.

ARTUS, a viginti annis & plus, emptam rem quamdam non moventem, sed cuius Philippusserat versus proprietarius, bona fide possideret, cuius quidem præscriptions neque decurrere latuit, neque suam rem esse, toto tempore, Philippus cognovit; quique proinde nullam negligentiam in semetipsum centendis est admisit. Numquid tamen Artus præscriptionis iure tali potest aliqua ratione juvene, ad rem dictam sibi nuptiis retinendam, quando Philippos, recognoscens eamdem suam esse, ab eo sibi restitui reperit?

REVIEW REPORT.

RESPONSES.

Respondemus, si Artus innitatur empitionis titulo, ab eo posse conscientia priorius illata, praescriptionis ius, in proprium patrocinium, in specie proposita adhiberi, ac retinere, quod ab annis viginti & amplius, bona fide nulloque interpellante posset, quamquam ei innescaet postea, illud idem omnino fuine philippi. Verum quidem est, quodiam Autors occurrere, qui contendunt, praescriptionem ejusmodi ab ipsa legum mente penitus esse alienam, quæ eo potissimum fine constituta videtur, ut eorum plectetur negligenta, qui propriis iuis iuribus cum inquirendis, tum conservandis, per nimium spatium temporis indormunt, quiq[ue] rementur idcirco bonorum suorum privatione multatari; quod quidem probare plurimum entitunt lauditi auctores, ex quibuidam legibus, quibus statutur, quo gravissantum tum bellum tum pellis, et tempore fine effectu praescriptionem decurre: propterea quod viro in ejusmodi calamitatibus statu constituto non sit, unde propriis rebus suis eadem diligentia possit, ac quoconque alio tempore caveat. Indeque inferunt, nulli omnino deberi privacionis rerum propriarum multam, nisi earundem fervardianum negligentiam in se suscepere it.

At neque firmum est, neque verum, quod sibi dicunt auctores vindicant fundamentum. Neque enim illud tantummodo Leges intendunt, ut eorum puniatur negligentia, contra quos totum praescriptio- nis spatium decurrit. Introduta est enim a iure (pra-

eo illata, qui seu proprietarium fundi, seu debiti creditemus esse se contendere, praescriptionem penitus interrumpere; licet eadem actio in iudicio intenta, unum dumtaxat et posselitibus, aut debitibus denuntiatur. Eaque ratione propositam difficultatem rursum dimittit alia Lex, (a) quam ad mandicinum indicamus, propriis ipsis verbis silentio praefermissis: quod fusiori nimium filio progrediantur.

C A S U S I V.

PEPINNUS, tutor Arnoldi, minorem suum, postquam in tutelam propriam venit, relata ratione de quibuscumque bonis ipsius nomine administratis, in possessionem deducit eorum omnium, que ei cedunt jure proprietatis, atque inter alia, unius cuiusdam colonie constantis et 150 jugeribus arationum, exceptis duobus pratorum jugeribus vingtina alia contingentibus, que ad ipsum Pepinnum pertinent. Pepinus exigitim dicta duo jugera omnino sua esse, ea simul cum suis aliis elecat Hypolito, qui pensionem ex ista locatione constitutam, unoquoque anno ei perolvit, atque eadem ratione, per triginta annos & amplius, possessione duorum eorumdem jugerum gaudere bona fide insistit. Quo quidem elapo tempore, Arnoldus recuperat instrumentum quadam in legitima forma confectum, que ei palam fit, ita duo pratorum jugera ipsius esse. Indeque ex fibi a Pepinno restitui petit: cui Pepinus respondens, non disfutur quemadmodum ex memorato instrumento priorum constare, ad ipsum vere pertinere sibi duo jugera, sed quoniam eadem bona fide detinuit, per decennium ultra temporis spatiuum legi definiti, non exilitat, sele teneri, ad ea restituenda faciente ipsi plurimum iure praescriptio[n]is. Numquid non potest recta conscientia, eadem fibi retinere, quamquam sine titulo possedit; siquidem eorum possessione, per triginta annos & amplius bona fide continuata juvet?

C A S U S V

Abi ultra spatiū annorum vīginti, ex quo Constantinus a Clemente emit tria vinearum jugera, quā minor cudam annos quinque dūtaxat nato, jure proprietatis cedebat. Cum primum di-
ctus minor attigit ētatem iustam propriā rei fū-
gerendā, ei monumentū quoddam deinde occurrit, quō certo certius patet, ipius esse fidia vinea-
rum tria jugera: Quo guidem monumentū frētū eau-
rundem vinearum jugera sibi restituit a Constantino
repetit, salvo jure cautionis a Clemente ipius ven-
ditore p̄fāndo. Numquid ab ejusmodi restitu-
tione fēle ipum defendere non potest Constantinus al-
legando nimirū p̄scriptiōnēm, quā cum titulo
emptioni, rūm potissimē per tantum temporis
spatiū bona fide continua tū rōborat?

O N S.

datus Tutor, tamquam acquisita
memorata duxa iugera, absque
pendo, fibri retinere. Itud enim
ex possefitione bonae fidei non in
temporis spatiuum legibus defini-
tus constituit acquirendi ratio-
ne, tamen tantum civili, sed ab ipsa
marinum comprobatetur: quemad-
modum prima difficultate fuse admo-
nis; allegatis iba de re, quam-
Decretalibus, & Legibus Ro-
monia S. Augustini, & S. Tho-
mas tantum ademus suffragium
Theologi natione Scotti, cui
ad pollebat in tractandis rebus
tum Theologicus ingenium, ti-
pissim olim induit est (b). Enratio-
nit argumentis ex Jure Canonico
et illud statui a Legislatore,
in ad pacificam conversationem
minim rei neglexerat, sicut negligi-
re usufactione, transferri in
cessariorum ad pacificam conversa-
tia si non transforaretur domi-
cipientem: Sed remaneret apud
immortales. Nam post quod
illi qui neglexit, vel heres e-
rem negligebant, ab alio, vel alii
ores occupabant; Et essent tales
esse eas decidere: quia nec pro-
habent, & et talibus itibus,
tentiones, & fortiora odio inter-
rata per Reipublicam perurbata.
Illi Theologus rationem primo

ille Theologus ratione primo
quam altera fale fugietur, his
tio est, quia Legislator potest iuste
transgredientem, cuius transgre-
sionem Republica, etiam in pa-
rvo magis pecuniaria, & hoc
est. Ergo paratione potest eum pu-
plicando illud, in quo punitur ad
minister Legis. Sed negligens ren-
tem, transgreditur, ita quod ejus
superius emittatur.

Indeque colligere est, si res aliqua, sive fundus
sit, sive ius quoddam seu servitutis, seu naturae
cujusvis alterius, cedat indivisi majori, simul &
minori, eam præscriptioni nullatenus subiacere:
quoniam ex præscriptione, que percurrit, ipso
pupillarem statem etiamnam agente, minor non
potest, quia gaudent, proprietate depelli. Si com-
munem fundum ego & pupillis habemus, ita Lex
(a), licet uterque non uteretur; tamen proprius pu-
pilla